

คู่มือการปฏิบัติ

เพื่อป้องกันและระงับอัคคีภัย

กองนิรภัยภาคพื้น
สำนักงานนิรภัยทหารอากาศ

คู่มือการปฏิบัติเพื่อป้องกันและระงับอัคคีภัย

คำนำ

อัคคีภัยเป็นภัยที่สามารถสร้างความเสียหายรุนแรงต่อชีวิตและทรัพย์สินหากไม่มีการป้องกันหรือการปฏิบัติตามขั้นตอนเมื่อเกิดเพลิงไหม้ ดังนั้นเพื่อเป็นการป้องกันการเกิดอัคคีภัยเชิงรุก สนม.ทอ.จึงได้จัดทำ คู่มือการปฏิบัติเพื่อป้องกันและระงับอัคคีภัย ซึ่งได้สรุปสาระสำคัญจาก ระเบียบ ทอ.ว่าด้วยการป้องกันและระงับอัคคีภัย พ.ศ.๒๕๖๕ รวมถึง ข้อมูลอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์ เพื่อให้กำลังพล ทอ.สามารถนำไปปฏิบัติให้เกิดความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินของ ทอ.ต่อไป

สำนักงานนิรภัยทหารอากาศ

หน้าที่และความรับผิดชอบ

ผู้อำนวยการดับเพลิงของส่วนราชการ ทอ. มีหน้าที่ผู้อำนวยการดับเพลิงและกู้ภัย และจัดให้มีแผนการปฏิบัติเมื่อเกิดอัคคีภัยให้ครอบคลุมพื้นที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบ โดยขณะปฏิบัติหน้าที่ผู้อำนวยการดับเพลิงให้สวมหมวกผู้อำนวยการดับเพลิง (สีส้ม)

การป้องกันอัคคีภัย

การป้องกันอัคคีภัยให้ดำเนินการดังนี้

- ตรวจสอบสำรวจเพื่อค้นหาความเสี่ยงหรือสภาพไม่ปลอดภัยแล้วดำเนินการแก้ไขโดยเร็ว
- จัดให้มีอุปกรณ์หรือเครื่องมือเครื่องใช้ในการป้องกันและระงับอัคคีภัยให้เพียงพอและพร้อมใช้งานตลอดเวลา
- อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์หรือเครื่องใช้ในการป้องกันและระงับอัคคีภัยให้ถูกต้องตรงกับชนิดของเพลิง
- จัดทำแผนผังอาคารและเส้นทางหนีไฟ ติดตั้งประจำทุกอาคารของอาคารสำนักงาน อาคารสาธารณะ อาคารสูง อาคารขนาดใหญ่

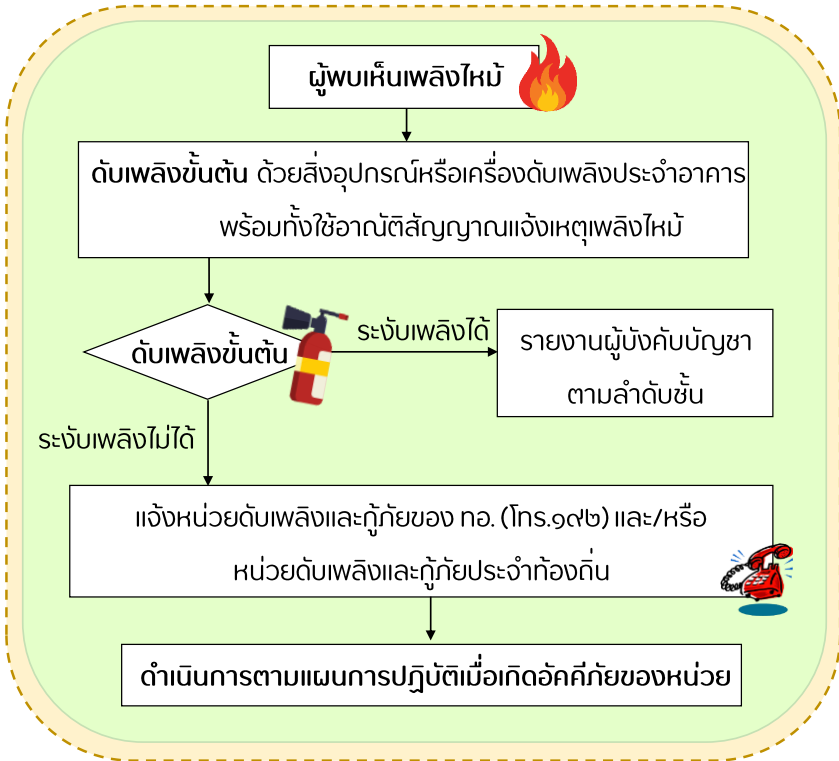
อาคารบ้านพักอาศัยประเภทแฟลต และอาคารที่พักสวัสดิการของทางราชการ ฯลฯ

- ติดตั้งป้ายทางออกและสัญลักษณ์เส้นทางหนีไฟให้เห็นเด่นชัดสำหรับอาคารสำนักงาน อาคารสาธารณะ อาคารสูง อาคารขนาดใหญ่ อาคารบ้านพักอาศัยประเภทแฟลต และอาคารที่พักสวัสดิการของทางราชการ ฯลฯ
- แต่งตั้งกำลังพลภายในหน่วยปฏิบัติหน้าที่เป็นเจ้าหน้าที่รับผิดชอบตรวจความปลอดภัยอาคารสำนักงานประจำวัน โดยเฉพาะก่อนปิดอาคารสำนักงานเพื่อป้องกันการเกิดอัคคีภัย
- กำหนดสถานที่สำหรับเป็นที่รวมพลเพื่อตรวจสอบยอดกำลังพล
- จัดให้มีอาณัติสัญญาณแจ้งเหตุเพลิงไหม้ เช่น กริ่งไฟฟ้า นกหวีด ระฆัง ฯลฯ
- ฝึกซ้อมตามแผนการปฏิบัติเมื่อเกิดอัคคีภัยตลอดจนวิธีหนีไฟของหน่วยอย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง

การระงับอัคคีภัย

เมื่อเกิดเพลิงไหม้ในเวลาราชการ ให้ปฏิบัติดังนี้

๑. ผู้พบเห็นเพลิงไหม้ ดับเพลิงขั้นต้นทันทีตามที่สามารถจะกระทำได้ พร้อมทั้งแจ้งเหตุโดยใช้อาณัติสัญญาณแจ้งเหตุเพลิงไหม้ หากไม่สามารถระงับเพลิงไหม้ได้ ให้ “เจ้าหน้าที่ติดต่อทางเครื่องมือสื่อสาร” แจ้งเหตุไปยังศูนย์รับแจ้งเหตุของหน่วยหรือแจ้งหน่วยดับเพลิงและกู้ภัยหรือผู้เกี่ยวข้องทันทีที่สามารถจะทำได้

๒. ให้เจ้าหน้าที่แต่ละส่วนปฏิบัติตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ในแผนการปฏิบัติเมื่อเกิดอัคคีภัยของส่วนราชการดังนี้

๒.๑ เจ้าหน้าที่ดับกระแสไฟฟ้า ดำเนินการตัดกระแสไฟฟ้าประจำอาคารที่เกิดเพลิงไหม้

๒.๒ เจ้าหน้าที่ดับเพลิง ดำเนินการดับเพลิงขั้นต้นโดยใช้เครื่องดับเพลิงประจำอาคารตามที่สามารถจะกระทำได้

๒.๓ เจ้าหน้าที่ติดต่อทางเครื่องมือสื่อสาร แจ้งเหตุเพลิงไหม้ และรายงานเหตุการณ์ให้ผู้บังคับบัญชาทราบ

๓. กำลังพลของส่วนราชการที่อยู่ในอาคารที่เกิดเพลิงไหม้ หรืออาคารใกล้เคียง ให้อพยพหนีไฟไปตามเส้นทางที่กำหนดไปที่จุดรวมพล โดยไม่ต้องขนย้ายพัสดุที่เป็นอุปกรณ์หรือเป็นความเสี่ยงที่จะเกิดอันตรายต่อตนเองและผู้อื่น และให้นายทหารกำลังพลหรือเสมียนเวรตรวจสอบยอดกำลังพล

เมื่อเกิดเพลิงไหม้นอกเวลาราชการ ให้ปฏิบัติดังนี้

๑. ผู้พบเห็นเพลิงไหม้ ดับเพลิงขั้นต้นทันทีตามที่สามารถจะกระทำได้ พร้อมทั้งแจ้งเหตุโดยใช้อาณัติสัญญาณแจ้งเหตุเพลิงไหม้ หากไม่สามารถระงับเพลิงไหม้ได้ ให้แจ้งเหตุไปยังศูนย์รับแจ้งเหตุของหน่วยหรือแจ้งหน่วยดับเพลิงและกู้ภัยหรือผู้เกี่ยวข้องทันทีที่สามารถจะกระทำได้

๒. เจ้าหน้าที่เวร-ยามประจำส่วนราชการดำเนินการดับเพลิงขั้นต้นตามที่สามารถจะกระทำได้ หากไม่สามารถระงับเพลิงไหม้ได้ให้ทำการตัดกระแสไฟฟ้า ดับเพลิง และแจ้งเหตุเพลิงไหม้ ตามแผนการปฏิบัติเมื่อเกิดอัคคีภัยของหน่วย

๓. นายทหารเวรประจำส่วนราชการปฏิบัติหน้าที่ผู้อำนวยการดับเพลิงของส่วนราชการนั้น โดยอำนาจการดับเพลิงจนกว่าหน่วยดับเพลิงและกู้ภัยกองทัพอากาศ หรือนายทหารเวรอำนาจการกองทัพอากาศมาถึง และอำนาจการดับเพลิงแทน (ให้ส่วนราชการ ทอ.นอกที่ตั้งดอนเมืองปฏิบัติตาม ข้อ ๓ โดยอนุโลม)

การปฏิบัติเมื่อเพลิงสงบ

การปฏิบัติเมื่อเพลิงสงบให้ดำเนินการดังนี้

๑. จำกัดขอบเขตพื้นที่โดยรอบบริเวณที่เกิดเหตุเพลิงไหม้
๒. สำรวจการบาดเจ็บและความเสียหายพร้อมทั้งดำเนินการบรรเทาทุกข์ให้แก่ผู้ประสบอัคคีภัย
๓. รายงานเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นต่อผู้บัญชาการทหารอากาศ
๔. สอบสวนและวิเคราะห์หาสาเหตุเพลิงไหม้ร่วมกับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง
๕. ขอรับการสนับสนุนทหารกองประจำการเพื่อขนย้ายสิ่งของได้ตามความจำเป็น
๖. ขออนุมัติทำลายซากและฟื้นฟูเมื่อการสอบสวนหาสาเหตุเพลิงไหม้เสร็จสิ้นแล้ว
๗. แจ้งความต่อพนักงานสอบสวนเพื่อหาสาเหตุของการเกิดเพลิงไหม้

การฝึกอบรมการดับเพลิงและกู้ภัย

หน่วยขึ้นตรงกองทัพอากาศดำเนินการฝึกอบรมการดับเพลิงและกู้ภัยเบื้องต้นให้แก่กำลังพลของหน่วยเพื่อให้ได้รับความรู้และมีทักษะในการดับเพลิงขั้นต้นได้อย่างปลอดภัยโดยประสานการปฏิบัติกับกองดับเพลิงและกู้ภัยกรมช่างโยธาทหารอากาศ

การดำเนินการของหน่วยเกี่ยวข้อง

- กรมช่างทหารอากาศ ให้คำแนะนำด้านการรักษาความปลอดภัย
- กรมกิจการพลเรือนทหารอากาศ สนับสนุนเจ้าหน้าที่พร้อมอุปกรณ์ในการบันทึกภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหว
- สำนักงานปลัดบัญชาทหารอากาศ สนับสนุนงบประมาณในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์เกี่ยวกับการป้องกันและระงับอัคคีภัย รวมถึงการดำเนินการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
- สำนักงานนิรภัยทหารอากาศ ให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะตามระเบียบ ทอ.ว่าด้วยการป้องกันและระงับอัคคีภัย
- หน่วยบัญชาการอากาศโยธิน ให้การสนับสนุนทหารกองประจำการ

- กรมแพทยทหารอากาศ
 - จัดรพพยาบาลไปยังที่เกิดเหตุทันทีเมื่อได้รับแจ้งเหตุเพลิงไหม้
 - สนับสนุนการฝึกซ้อมการปฏิบัติเมื่อเกิดอัคคีภัยของส่วนราชการ
- กรมช่างโยธาทหารอากาศ
 - จัดหน่วยดับเพลิงและกู้ภัยออกปฏิบัติภารกิจทันทีที่ได้รับแจ้งเหตุเพลิงไหม้
 - ให้การสนับสนุนยานพาหนะวัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ เครื่องทุนแรงพร้อมเจ้าหน้าที่ ที่เกี่ยวข้องกับการดับเพลิงและกู้ภัย
- กรมพลธิการทหารอากาศ
 - จัดหาหมวดผู้ชำนาญการดับเพลิง (สีส้ม) ให้แก่ผู้ชำนาญการดับเพลิงของส่วนราชการ
 - จัดหาหมวดผู้ชำนาญการดับเพลิง (สีแดง) ให้แก่ผู้ชำนาญการดับเพลิงในเขตพื้นที่กองทัพอากาศ ณ ที่ตั้งดอนเมือง และหัวหน้าหน่วยดับเพลิงของส่วนราชการ
- กรมขนส่งทหารอากาศ
 - ให้การสนับสนุนยานพาหนะสำหรับบรรทุกน้ำ
 - สนับสนุนการฝึกซ้อมการปฏิบัติเมื่อเกิดอัคคีภัย
- กรมสวัสดิการทหารอากาศ ให้การช่วยเหลือและบรรเทาทุกข์แก่กำลังพลและครอบครัวที่ประสบอัคคีภัย
- สำนักงานผู้บังคับทหารอากาศดอนเมือง ให้การสนับสนุนเจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวกด้านการจราจรและการควบคุมพื้นที่เกิดเหตุ

- หน่วยดับเพลิงและกู้ภัย ปฏิบัติตามแผนการปฏิบัติเมื่อเกิดอัคคีภัยของหน่วย

ให้ส่วนราชการกองทัพอากาศนอกที่ตั้งดอนเมืองกำหนดหน้าที่ให้ส่วนราชการขึ้นตรงที่เกี่ยวข้องถือปฏิบัติตามคู่มือนี้โดยอนุโลม

รายการตรวจสอบป้องกันอัคคีภัยก่อนปิดอาคารสำนักงาน/ บ้านพักอาศัย

ลำดับ	รายการ	เรียบร้อย	ไม่ เรียบร้อย	ไม่ เกี่ยวข้อง
๑.	ถอดปลั๊กเครื่องใช้ไฟฟ้าทุกชนิด (ยกเว้นตู้เย็นและตู้แช่ที่ติดตั้งสวิตช์ ตัดตอนไฟฟ้าอัตโนมัติเป็นการเฉพาะ)			
๒.	ปิดสวิตช์เครื่องปรับอากาศ			
๓.	ดับธูป เทียน บูชาพระ			
๔.	กำจัดขยะ น้ำมันเชื้อเพลิง และสิ่งที ทำให้เกิดเพลิงไหม้ได้ง่าย			
๕.	ปิดวาล์วถังก๊าซหุงต้ม			
๖.	ปิดสวิตช์ไฟฟ้าส่องสว่างทุกจุด			
๗.	ปลดสวิตช์ตัดตอนกระแสไฟฟ้าประจำ อาคาร (เฉพาะบางอาคาร)			
๘	เครื่องใช้ไฟฟ้าประเภทความร้อน ได้แก่ กระติกต้มน้ำร้อนไฟฟ้า ต้องมี ฉนวนกันความร้อนหรือวัสดุทนไฟ รองรับ เช่น แผ่นกระเบื้อง ฯลฯ			

๙	สภาพสายไฟฟ้า จุดต่อสายไฟฟ้า ภายในอาคาร ไม่มีรอยไหม้เกรียมหรือ สภาพผิดปกติ			
๑๐	ไม่มีการใช้สายไฟฟ้าเปลือยเสียบแทน ปลั๊กไฟฟ้า			
๑๑	อุปกรณ์และเครื่องดับเพลิงมีสภาพ พร้อมใช้งาน			
๑๒	สภาพสายไฟฟ้าไม่ชำรุด และมีฉนวน หุ้มเรียบร้อย			
๑๓	สายไฟฟ้าไม่แตะพาดรางน้ำหรือโลหะ			

หมายเหตุ ส่วนราชการต่าง ๆ กำหนดรายการตรวจให้สอดคล้องตามความเป็นจริงกับ
สภาพพื้นที่ของหน่วย

วิธีใช้เครื่องดับเพลิง

๑. ดึงสลักนิรภัยออกจากคันบังคับ

๒. ปลดปลายสายฉีดออกจากหูลัดสายโดยใช้มือที่ถนัดจับปลายสาย

๓. กดคันบังคับฉีดผงเคมี เพื่อฉีดผงเคมีไปยังฐานของเพลิง

๔. ส่ายปลายสายไป-มา เพื่อให้ผงเคมีปกคลุมทั่วฐานของเพลิง

อ้างอิงจาก ประกาศกรมช่างโยธาทหารอากาศ เรื่อง คำแนะนำการใช้งานพัสดุ ชย.ทอ.ที่ ๔๒๑๐-๑/๖๔ เครื่องดับเพลิงยกหัวชนิดผงเคมีแห้ง (DRY CHEMICAL)

เลขหมายโทรศัพท์ ทอ.แจ้งเหตุฉุกเฉิน

เหตุด่วน เหตุร้าย	๑๙๑
เพลิงไหม้	๑๙๒

สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่

กองนิรภัยภาคพื้น (ชั้น ๒) สำนักงานนิรภัยทหารอากาศ

เลขที่ ๑๗๑ แขวงสนามบิน เขตดอนเมือง กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐ โทร.๐๒-๕๓๔-๐๙๕๓

www.safety.rtaf.mi.th

Facebook : สำนักงานนิรภัยทหารอากาศ

ບັນທຶກ...

Handwriting practice lines consisting of 15 horizontal dotted lines.

อัคคีภัย...ทำลายทั้งชีวิตและทรัพย์สิน

ป้องกันได้ ด้วยการใส่ใจ ตรวจสอบ และไม่ประมาท

.....

สำนักงานนิรภัยทหารอากาศ

เลขที่ ๑๗๑ แขวงสนามบิน เขตดอนเมือง กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐ โทร.๐๒-๕๓๕-๐๙๕๓

www.safety.raf.mi.th